

УДК 371.214.114: 378.124.8+004

Синекоп О. С.

РІВНЕВИЙ ПІДХІДУ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОМУ НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ

Відповідність досягнень студента рівню володіння іноземною мовою є своєрідним індикатором успішності його навчання, а також збалансованим відповідником визначених навчальних цілей і завдань та специфіки організації комунікативної діяльності викладачем в обраній методиці. В даній статті розглядається рівневий підхід в контексті диференційованого навчання професійно орієнтованого англомовного спілкування майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Автором аналізується досвід науковців щодо впровадження рівневого підходу у навчання іноземної мови в університетах. Визначено переваги чотирьохрічного навчання у бакалавраті у немовних вищих навчальних закладах. Схарактеризовано особливості навчання іноземної мови студентів технічних спеціальностей, що розгортається у горизонтально-вертикальній площині, де вертикаль представлена зростанням від рівня B1/B1+ до B2/B2+, а горизонталь – оволодінням загальнотехнічної та професійно орієнтованої англійської мови. Уточнено специфікації рівнів володіння студентами технічних спеціальностей іномовним аудіюванням, говорінням (діалогічне і монологічне мовлення), читанням і письмом з опорою на вже існуючі дескриптори для диференційованого навчання.

***Ключові слова:** рівневий підхід, диференційоване навчання, професійно орієнтоване англомовне спілкування, майбутні фахівці з інформаційних технологій.*

Підготовка висококваліфікованих ІТ-фахівців у немовних вищих навчальних закладах (ВНЗ) є одним з найважливіших завдань сучасного суспільства. Професійна діяльність ІТ-фахівця передбачає володіння іноземною мовою на достатньому рівні, що дозволяє йому успішно вирішувати фахові завдання у виробничій діяльності.

Нині однією з особливостей навчального процесу у немовних ВНЗ є наявність гетерогенних груп, до складу яких входять студенти з різним рівнем володіння іноземною мовою. Відомо, що відповідність досягнень студента рівню володіння іноземною мовою є своєрідним індикатором успішності його навчання, а також збалансованим відповідником визначених навчальних цілей і завдань та специфіки організації комунікативної діяльності викладачем в обраній методиці. Відтак, діагностування і врахування визначеного рівня навченості студента впливає на організацію і перебіг диференційованого навчання майбутніх ІТ-фахівців професійно орієнтованого англомовного спілкування.

Отже, **ціллю** цієї **статті** є уточнення рівнів володіння іноземною мовою майбутніх ІТ-фахівців у немовних вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Аналіз наукових джерел підтверджує той факт, що проблема рівневого підходу з його теоретичними і практичними аспектами набула значущості у

роботах вітчизняних науковців, методистів (Т. В. Маркової, І. Л. Бім, Н. Д. Гальскової, Н. І. Гез) та дослідників з питань мовної освіти Ради Європи, які розробили “Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання” (ЗЄР)/ “Common European Framework of Reference for Languages: Learning. Teaching. Assessing”, положеннями якого керуються викладачі і нині. Вагомим внеском у розвиток рівневого підходу в науковій площині методики України є дослідження С. Ю. Ніколаєвої [6] (визначила рівневий підхід як один з пріоритетних у системі навчання іноземних мов і культур), В. В. Задорожної (в межах організації самостійної роботи уточнила вимоги до рівня мовленнєвих, мовних, лінгвосоціокультурної, навчально-стратегічної компетенцій на кожному році навчання майбутніх учителів англійської мови) [5]; В. В. Черниш (деталізувала зміст рівнів володіння мовою англійської професійно орієнтованого говоріння та співвіднесла їх з роками підготовки викладачів іноземної мови у вищих навчальних закладах) [9]. Н. В. Ягельської (створила мовний портфель для економістів, який дозволяє не тільки викладачам, а й студентам визначити рівень володіння іноземною мовою) [10]. О. О. Паршикової (уклала номенклатуру навичок та вмінь елементарного іншомовного спілкування на кожному із проміжних рівнів А1) [7].

Звернімося до трактування поняття володіння іноземною мовою, яке на думку Н. Д. Гальскової та Н. І. Гез, є багатомірним і охоплює, по-перше, “об’єктні” параметри комунікації і володіння цими поняттями (предметні знання, що обумовлені ситуаціями спілкування та що реалізуються за допомогою мовних засобів; знання соціальних взаємозв’язків і умов їх реалізації, необхідних для здійснення індивідуальної комунікативної програми); по-друге, готовність і вміння користувача аналізувати й оцінювати ситуацію спілкування, приймати релевантне рішення відносно мовленнєвої поведінки і здійснювати контроль власних мовленнєвих дій та дій партнера під час спілкування; по-третє, вміння дати об’єктивну оцінку власному комунікативному потенціалу й вміння користуватися варіативними можливостями поведінки, релевантний вибір яких дозволяє досягати результативності спілкування; по-четверте, використовувати у мовленнєвій діяльності і розуміти при декодуванні висловлювань інших користувачів паралінгвістичні та екстралінгвістичні елементи спілкування [2, с. 18]. Підсумовуючи, можна сказати, що визначені дослідниками параметри є складовою будь-якого рівня й актуальні для уточнення дескрипторів рівнів володіння майбутніх ІТ-фахівців.

Далі доцільно з’ясувати, що передбачає термін “рівень володіння іноземною мовою”. Слідом за Е. Г. Азімовим та А. М. Щукіним [1, с. 326] визначаємо цей термін відносно нашого дослідження як категорію методики, що характеризує ступінь досягнутого студентами успіху у володінні професійно орієнтованою англійською мовою, що вивчається впродовж бакалаврату.

У Загальноєвропейських рекомендаціях пропонується три рівні володіння іноземною мовою, які, в свою чергу, діляться на підрівні:

Рівень А – Елементарний користувач / BasicUser (**A 1** – Інтродуктивний рівень / Breathrough; **A 2** – Середній рівень або “виживання” / Waystage);

Рівень В – Незалежний користувач / IndependentUser (**B 1** – Рубіжний рівень / Threshold; **B 2** – Просунутий рівень / Vantage);

Рівень С – Досвідчений користувач / ProficientUser (**C 1** – Автономний рівень / Effective operational proficiency; **C 2** – компетентний / Mastery) [4, с. 23].

Відповідно до Н. Д. Гальскової та Н. І. Гез зазначені рівні характеризуються:

– різним ступенем сформованості комунікативних умінь; ступенем складності ситуацій; різним ступенем розвитку здатності адаптуватися до новизни мовленнєвих ситуацій;

– варіативністю цілей і способів спілкування, релевантністю використання мовних і мовленнєвих засобів;

– різною якістю висловлювання з точки зору новизни, ступеня складності, об’єма, наявності і реалізації комунікативного наміру, мовних труднощів і різномаяття мовних засобів;

– нормативністю мовного оформлення тексту щодо правильності і доцільності використання мовних засобів, точності передачі/сприйняття інформації, відповідності мовних засобів певним ситуаціям спілкування;

– швидкістю мовлення, що реалізується через швидкість виконання комунікативної задачі в ситуації, впевненості/невпевненості відбору мовних засобів, відсутності/наявності не виправданих пауз і повторів у процесі спілкування;

– ступенем самостійності в ході мовленнєвих контактів [2, с. 101].

Наступним кроком буде розгляд ключових положень Програми з англійської мови для професійного спілкування (АМПС) стосовно рівнів володіння мовою студентами немовних спеціальностей. Отже, відповідно до Програми АМПС рекомендованим рівнем володіння іноземною мовою вступника у ВНЗ є В1+. Цільовий рівень володіння іноземною мовою у бакалавраті відповідає В2 (Просунутий рівень/Vantage), який корелюється з необхідною кількістю аудиторних годин – 200 [11, с. 2].

Далі звернімося до особливостей організації іншомовного навчання у немовних ВНЗ. Обґрунтовуючи доцільність іншомовного навчання тому чи іншому виду мовленнєвої діяльності, науковці Я. О. Дьячкова [3], І. О. Сімкова [8] характеризують етапи навчання іноземної мови у немовних ВНЗ. Наприклад, І. О. Сімкова, описуючи систему навчання іноземної мови впродовж п’яти з половиною років від бакалаврату до магістратури на прикладі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, зазначає, що в інших університетах України, де здійснюється підготовка фахівців немовних спеціальностей, навчання іноземної мови продовжується в основному два

роки [8, с. 31]. Нині ситуація з викладанням іноземної мови не змінилася і тривалість навчання різна в немовних ВНЗ і досі. В контексті нашого дослідження розшарування іноземної мови на загальнотехнічну (I і II курси) і професійно орієнтовану (III і один семестр IV курсу), на прикладі Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”, виправдане, оскільки впродовж перших двох років вводяться фундаментальні дисципліни такі, як математика, фізика, частково програмування та інші, які є підґрунтям для опанування професійно орієнтованих дисциплін. Відтак, логічним є те, що іноземна мова віддзеркалює контент низки загальнотехнічних дисциплін галузі ІТ. На третьому курсі вектор дисциплін змінюється і зужується до професійноорієнтованих; студенти проходять виробничу практику, а відтак мають можливість набувати фахового практичного досвіду. Отже, доцільність професійно орієнтованої іноземної мови на третьому курсі безсумнівна, в цей період навчання уможлиблюється оволодіння студентом знаннями, навичками і вміннями професійно орієнтованого англомовного спілкування.

Попри невелику кількість годин, таке професійно орієнтоване англомовне навчання у бакалавратів межах чотирьохрічного навчання має свої переваги порівняно з університетами, де тривалість навчання значно менша, зокрема:

- є модульним за своєю організацією [8];
- задовольняє різнопланові потреби студентів в іншомовному спілкуванні [8];
- забезпечує наступність вивчення іноземної мови від загальнотехнічної до професійно орієнтованої на рівні цілей, змісту і результату;
- посилює міждисциплінарність дисциплін соціо-гуманітарного і природничо-наукової і професійної підготовки, а також іноземної мови загальнотехнічного і професійно орієнтованого спрямування;
- постійно активізує іншомовні знання і спонукає до вдосконалення вмінь студентів з англійської мови через спілкування в усній і письмовій формах;
- посилює мотивацію студента до вивчення мови спеціальності;
- збагачує професійний світогляд студента через іноземну мову;
- через інтеграцію фахових дисциплін в іноземну мову сприяє набуванню практичного досвіду користувача мовою через різноманітні професійно орієнтовані змодельовані ситуації викладачем, що віддзеркалюють фахові реалії.

Традиційно рівень володіння іноземною мовою студентів-вступників, які збираються опанувати спеціальності галузі ІТ, доволі високий – B1/B1+, B2/B2+. Перші два роки іншомовного навчання дозволяють студентам з недостатнім рівнем володіння іноземною мовою, зокрема A2/A2+, досягти бажаного при вступі в університет рівня володіння англійською мовою B1/B1+ в рамках загальнотехнічної англійської мови, що уможлиблює далі впродовж

третього і четвертого курсів опанувати професійно орієнтовану англійську мову і просунутись до рекомендованого рівня B2/B2+. Зазначимо, що на початку третього курсу, як показало і тестування студентів, рівень володіння іноземною мовою варіюється від B1/B1+ до B2/B2+. Рідко виявляються студенти з рівнем C1. Ті студенти, які вже на початку навчання в університеті мали рівень B2/B2+ повинні розширювати свої знання, але вже в рамках професійно орієнтованої англійської мови.

Зважаючи на зазначене вище, вивчення іноземної мови у немовних вищих навчальних закладах у бакалавраті можливо розглядати у горизонтально-вертикальній площині, де вертикаль представлена зростанням від рівня B1/B1+ до B2/B2+, а горизонталь – оволодінням загальнотехнічної на 1-2 курсах та професійно орієнтованої англійської мови на 3-4 курсах (рис. 1).

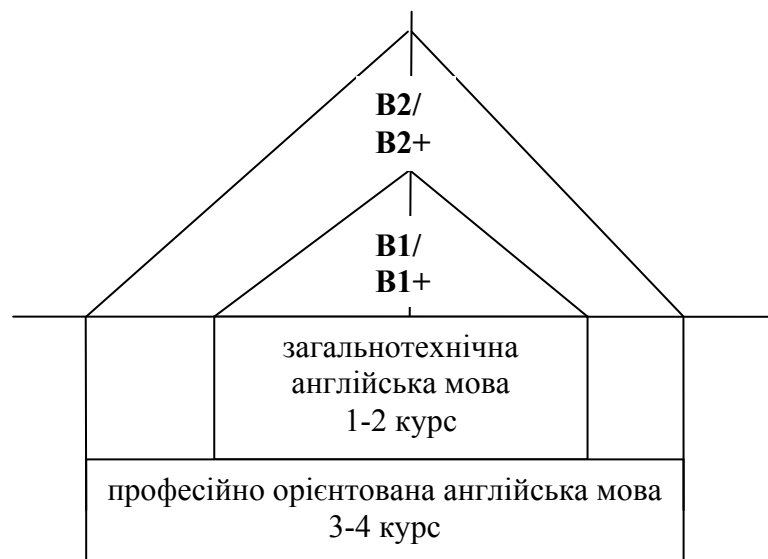

Рис. 1. Вивчення іноземної мови у бакалавраті у немовних ВНЗ

В контексті рівневого підходу варто розглянути питання тестування, в результаті проходження якого визначається рівень володіння мовою користувача. В світі існує різноманітна палітра тестів (IELTS/International English Language Testing System, CEF/Cambridge English: First, TOEFL iBT/Test of English as a Foreign Language (internet-based test)), які представляють інтерес для студентів немовних ВНЗ, оскільки частково вони після бакалаврату виїжджають за кордон продовжувати навчання в магістратурі. Зазначимо, що прийнятний рівень володіння мовою для інших країн має бути не нижчий B2/B2+, який студенти ВНЗ мають досягти на кінець бакалаврату.

Беручи до уваги зазначене вище, у диференційованому навчанні майбутніх IT-фахівців професійно орієнтованого англійськомовного спілкування викладач повинен враховувати рівні володіння іноземною мовою B1/B1+ та B2/B2+.

Рівень B1 відображає специфікацію рубіжного рівня, характерною особливістю якого є здатність підтримувати інтеракцію та висловлюватись у

цілому ряді контекстів, а також здатність гнучкосправлятися [4, с. 34] з проблемами загальнотехнічного плану. Просунутий рубіжний рівень (B1+) крім тих самих характеристик зосереджується на обміні певних інформаційних якостей [4, с. 34]. Рівні B2 та B2+ вважаються просунутими з тою різницею, що B2+ є поглиблений просунутий. Відповідно до ЗЄР рівень володіння іноземною мовою B2 фокусується на таких ключових позиціях: зосередженість на ефективному аргументі; здатність на більше, ніж збереження свого статусу у соціальному дискурсі; новий ступінь мовленнєвого усвідомлення [4, с. 35]. Особливість рівня B2+ полягає в тому, що продовжується зосередження на аргументації та соціальному дискурсі; врахуванні параметрів зв'язності [4, с. 35]. Існує думка, що встановлення додаткових підрівнів між рівнями (в нашому випадку це B1+ та B2+) є завжди суб'єктивною процедурою [4, с. 32], тому у нашому дослідженні уточнюємо дескриптори для рівнів B1 та B2 в контексті навчання майбутніх ІТ-фахівців. Відтак, доцільним є зупинитись на специфікації рівнів володіння іншомовним аудіюванням, говорінням, читанням і письмом з опорою на вже описані дескриптори ЗЄР [4], ESP [11], І. П. Задорожною [5], В. В. Черниш [9], Н. В. Ягельскою [10]:

Аудіювання

B1: розуміти основну інформацію аудіо- та відео повідомлення з чіткою вимовою на технічну знайому тематику; розуміти необхідну інформацію фахових простих аудіо- та відео повідомлень та фіксувати її відповідно до завдання; сприймати та розуміти нескладні чіткі послідовні повідомлення, лекції, в тому числі складні дискусії загальнотехнічної тематики у відносно повільному темпі; розуміти лінійну фактичну інформацію технічних текстів, розрізняючи як головний зміст, так і деталі, що пов'язані з академічною та загальнотехнічною тематикою;

B2: розуміти провідну ідею змісту аудіо- та відео повідомлення нормативного мовлення в ході обговорень, дебатів, доповідей, лекцій, бесід, форумів на фахову тематику; розуміти досить складні фахові аудіо- та відеоповідомлення; розуміти необхідну інформацію фахових аудіо- та відеоповідомлень та фіксувати її відповідно до завдання; розуміти деталі досить складних у лінгвістичному і змістовному плані аудіо- та відеоповідомлень на літературній мові, що пов'язані з академічною та професійною сферами; розуміти різні точки зору, ставлення мовця до предмету розмови, що виражено експліцитно, та визначати цінність професійно орієнтованої інформації, оцінювати її; визначати логічну послідовність фактичного матеріалу та низку складних аргументів аудіо- та відеоповідомлення на знайому та незнайому фахову тему.

Діалогічне мовлення

B1: вступити без підготовки до розмови в межах знайомої загальнотехнічної тематики; сприймати і відповідати на запитання, проте вимушений просити повторити запитання, якщо мовлення швидко; обмінюватися інформацією, підтверджувати та пояснювати її під час бесіди,

дискусії, обговорення, проте іноді виникають деякі утруднення, коли мовець намагається точно сформулювати певну думку; починати, логічно і ясно продовжувати і закінчувати розмову, підтримувати або заперечувати думку іншого співрозмовника, широко використовуючи різноманітні прості мовленнєві засоби; стисло давати коментарі повідомленням, що відображають різні точки зору, порівнювати і зіставляти альтернативи, висловлювати певну інформацію з обмеженою точністю;

B2: впевнено висловлюватися під час бесіди, дискусії, обговорення на фахові теми з певною невимушеністю; розуміти й обмінюватися доволі складною інформацією на різноманітні фахові теми; аналізувати, узагальнювати, систематизувати, підсумовувати, аргументувати інформацію з декількох джерел; доступно окреслювати проблему, ідентифікуючи її причини та наслідки; зважувати усі “за” і “проти” певної фахової проблеми; доступно викладати власну думку, переконливо повідомляти і реагувати на складну аргументацію; вільно й активно брати участь у інтерв'ю, мимоволі переходити від підготовлених до непідготовлених запитань, ініціювати в інтерв'ю, бесіді, дискусії, розвивати ідеї з незначною допомогою іншого комуніканта; домовлятися про ділові зустрічі, про виконання замовлення ІТ-фахівцем; знаходити консенсус під час ділової розмови; детально розуміти думки декількох співрозмовників та узагальнювати їх точки зору; вільно переключатись від одного співрозмовника до іншого, адаптуватись до змін, що трапляються під час бесіди, дискусії, обговорення; вибудовувати власний аргумент на основі декількох різних ідей співрозмовників;

Монологічне мовлення

B1: доволі вільно розповідати, використовуючи прості зв'язні послідовні висловлювання в контексті загальнотехнічної тематики; презентувати прості описи на технічну тематику; розвивати аргументацію, яка не викликає труднощів у реципієнта; влучно назвати причини та викласти своє бачення; презентувати короткі підготовлені повідомлення на загальнотехнічну тематику, які часом з помилковим наголосом і інтонацією зрозумілі; стисло коментувати твердження, математичні вирази, малюнки, таблиці, графіки тощо;

B2: висловлюватись чітко, системно, розгорнуто і деталізовано з виділенням основних положень на фахові теми на основі прочитаного чи/і почутого; послідовно розвивати достатньо розширену і переконливу аргументацію, фокусуючи увагу на додаткових деталях при необхідності; висловлюватись на фахову тематику спонтанно у швидкому темпі, що не спричиняє труднощів розуміння у слухача; розширено коментувати твердження, математичні вирази, малюнки, таблиці, графіки тощо; вибудовувати низку міркувань; пояснювати своє бачення, наводячи аргументи “за” і “проти”.

Читання

B1: розуміти суттєвий фактичний матеріал тексту загальнотехнічної

тематики (науково-популярних статей, доповідей, есе, блогів) із достатнім рівнем розуміння; розуміти необхідну інформацію в аргументованому загальнотехнічному тексті з вираженою структурою, відбирати інформацію з тексту/текстів за певною тематикою; виокремлювати ключові положення та визначати послідовність аргументації, тане завжди в повному обсязі, на відому тематику; розуміти чітко написані нескладні інструкції.

B2: читати із значним рівнем самостійності та розуміти основні ідеї автентичних текстів (науково-популярних і наукових статей, фахових доповідей, ділових листів, есе, блогів, фахової документації: інструкції, специфікації), пов'язаних зі спеціальністю; визначати смислові частини автентичного тексту; виділяти і розуміти необхідну інформацію (думки, факти тощо) з текстів (наукових статей, фахових доповідей, ділових листів), в тому числі довгих і складних, пов'язаних зі спеціальністю; детально розуміти і вивчати зміст фахових текстів (наукових статей, фахових доповідей), визначати і розуміти основну і другорядну інформацію; висловлюватись щодо цінності інформації; розуміти довгі та складні інструкції, політики інформаційної безпеки.

Письмо

B1: писати зв'язні тексти на відомі загальнотехнічні теми, з'єднуючи низку коротких простих елементів у ланцюжковий відрізок мовлення; висловлюватися послідовно і детально простим зв'язним текстом; писати короткі та нескладні есе, доповіді, анотації, коментарі на знайому загальнотехнічну тематику, викладаючи фактичний матеріал; впевнено обґрунтовувати власне бачення; стисло надавати приклади, демонструвати таблиці, статистичні данні, математичні вирази, малюнки, графіки, якщо цього потребує текст; писати листи, висвітлювати важливу для нього/неї інформацію;

B2: писати чіткі, розширені та добре структуровані тексти відповідного жанру (реферат, есе про переваги і недоліки / for and against essay, есе-висловлення думки / opinion essay, доповідь / informative report, доповідь / survey report, тези доповіді на конференцію, анотацію, інструкції, коротку автобіографію, апікаційний лист, мотиваційний лист, політика інформаційної безпеки), що пов'язані з ІТ-спеціальністю; аналізувати, порівнювати, узагальнювати й оцінювати інформацію, наводити аргументи з різних джерел; реферувати різні професійно орієнтовані джерела, окреслюючи зв'язки між думками у вигляді чіткого зв'язного повідомлення; писати фахові тексти з логічно розгорнутою аргументацією, акцентуючи увагу на ключових думках, деталізуючи інформацію, наводячи фактичний матеріал "за" чи "проти", пояснюючи переваги і недоліки певного твердження та дотримуючись відповідного жанру; ефективно викладати думки у форумах, листах, коментарях; ефективно надавати приклади, демонструвати і коментувати таблиці, статистичні данні, математичні вирази, малюнки, графіки на підтримку свого висловлювання, цитувати, якщо цього потребує текст; помічати і виправляти деякі помилки у

висловлюваннях в процесі написання тексту.

Таким чином, в цій статті ми зробили спробу конкретизувати рівні володіння іноземною мовою B1 та B2 для студентів-майбутніх ІТ-фахівців, характеризуючи аудіювання, діалогічне і монологічне мовлення, читання і письмо, що дозволить як викладачу, так і студенту, визначити рівень володіння іноземною мовою, враховувати визначені рівні при відборі матеріалів та розробці комплексів вправ. Перспективним кроком у нашому дослідженні є розробка вправ для аудіювання, говоріння, читання і письма з урахуванням рівнів володіння іноземною мовою.

Використана література:

1. *Азимов Э. Г.* Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам) / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – Москва : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
2. *Гальскова Н. Д.* Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика : учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – 3-е изд., стер. – Москва : Издательский центр “Академия”, 2006. – 336 с.
3. *Дьячкова Я. О.* Формування професійно спрямованої англомовної компетентності в говорінні у майбутніх правознавців : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови / Дьячкова Яна Олегівна. – Київ : КНЛУ, 2015. – 221 с.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. видання Ніколаєва С. Ю.]. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.
5. *Задорожна І. П.* Теоретико-методичні засади організації самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння англомовною комунікативною компетенцією : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Задорожна Ірина Павлівна. – Київ, КНЛУ, 2012. – 440 с.
6. Методика навчання іноземних мов і культур : теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін. / за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – 590 с.
7. *Паршикова О. О.* Теоретичні основи навчання іноземної мови учнів початкової загальноосвітньої школи : автореф. дис. ... док.пед. н. : 13.00.02 – теорія та методика навчання: германські мови / О. О. Паршикова. – Київ, 2010. – 45 с.
8. *Сімкова І. О.* Методика навчання англомовної професійно орієнтованої дискусії студентів інженерних спеціальностей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання: германські мови / Сімкова Ірина Олегівна. – Київ : КНЛУ, 2010. – 305 с.
9. *Черниш В. В.* Теоретико-методичні засади формування у майбутніх учителів професійно орієнтованої англомовної компетенції в говорінні : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / Валентина Василівна Черниш. – Київ : КНЛУ, 2015. – 623 с.
10. *Ягельська Н. В.* Методика організації самостійної роботи студентів з англійської мови з використанням професійного мовного портфеля : автореф. дис. ... к. пед. н. : 13.00.02 – теорія та методика навчання : германські мови / Н. В. Ягельська. – Київ, 2005. – 25 с.
11. English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. – Kyiv : BritishCouncil, Ukraine, 2005. – 107 p.

References:

1. *Azimov E. G.* Novyy slovar metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam) / E. G. Azimov, A. N. Shchukin. – Moskva : Izdatelstvo IKAR, 2009. – 448 s.
2. *Galskova N. D.* Teoriya obucheniya inostrannym yazykam. Lingvodidaktika i metodika : ucheb. posobie dlya stud. lingv. un-tov i fak. in. yaz. vyssh. ped. ucheb. zavedeniy / N. D. Galskova, N. I. Gez. – 3-e izd., ster. – Moskva : Izdatelskiy tsentr “Akademiya”, 2006. – 336 s.
3. *Diachkova Ya. O.* Formuvannia profesiino spriamovanoi anhlomovnoi kompetentnosti v hovorinni u maibutnix pravoznavtsiv : dys. ... kand. ped. nauk, 13.00.02 – teoriia i metodyka navchannia: hermanski movy / Diachkova Yana Olehivna. – Kyiv : KNLU, 2015. – 221 s.

4. Zahalnoieuropeiski pekomentatsii z movnoi osvity : vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia / [nauk. red. ukr. vydannia Nikolaieva S. Yu.]. – Kyiv : Lenvit, 2003. – 273 s.
5. Zadorozhna I. P. Teoretyko-metodychni zasady orhanizatsii samostiinoi roboty maibutnikh uchyteliv z ovobodinnia anhlomovnoiu komunikativnoiu kompetentsiieiu : dys. ... d-ra ped. nauk, 13.00.02 / Zadorozhna Iryna Pavlivna. – Kyiv, KNLU, 2012. 440 s.
6. Metodyka navchannia inozemnykh mov i kultur : teoriia i praktyka : pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv / O. B. Bihych, N. F. Borysko, H. E. Boretska ta in. / za zahaln. red. S. Yu. Nikolaievoi. – Kyiv : Lenvit, 2013. – 590 s.
7. Parshykova O. O. Teoretychni osnovy navchannia inozemnoi movy uchniv pochatkovoii zahalnoosvitnoi shkoly : avtoref. dys. ... dok.ped. n.: spets. 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia: hermanski movy / O. O. Parshykova. – Kyiv, 2010. – 45 s.
8. Simkova I. O. Metodyka navchannia anhlomovnoi profesiino oriientovanoi dyskusii studentiv inzhenernykh spetsialnostei : dys. ... kand. ped. nauk, 13.00.02 – teoriia i metodyka navchannia: hermanski movy / Simkova Iryna Olehivna. – Kyiv : KNLU, 2010. – 305 s.
9. Chernysh V. V. Teoretyko-metodychni zasady formuvannia u maibutnikh uchyteliv profesiino oriientovanoi anhlomovnoi kompetentsii v hovorinni : dys. ... d-ra ped. nauk, 13.00.02 / Valentyna Vasylivna Chernysh. – Kyiv : KNLU, 2015. 623 s.
10. Iahelska N. V. Metodyka orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv z anhliiskoi movy z vykorystanniam profesiinoho movnoho portfelia : avtoref. dys. ... k. ped. n.: spets. 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia : hermanski movy / N. V. Yahelska. – Kyiv, 2005. – 25 s.
11. English for Specific Purposes (ESP). National Curriculum for Universities. – Kyiv : BritishCouncil, Ukraine, 2005. – 107 p.

СИНЕКОВ О. С. Уровневый подход в дифференцированном обучении будущих специалистов по информационным технологиям профессионально ориентированного англоязычного общения

Соответствие достижений студента уровню владения иностранным языком является своеобразным индикатором успешности его обучения, а также сбалансированным соответствием определенных учебных целей, задач и специфики организации коммуникативной деятельности преподавателем в выбранной методике. В данной статье рассматривается уровневый подход в контексте дифференцированного обучения профессионально ориентированного англоязычного общения будущих специалистов по информационным технологиям. Автором анализируется опыт ученых по внедрению уровневого подхода в обучении иностранному языку в университетах. Определены преимущества четырехлетнего обучения в бакалавриате в неязыковых вузах. Характеризуются особенности обучения иностранному языку студентов технических специальностей, в частности рассмотрение изучения иностранного языка в горизонтально-вертикальной плоскости, где вертикаль представлена ростом от уровня B1/B1+ до B2/B2+, а горизонталь – овладением общетехническим и профессионально ориентированным английским языком. Уточнены спецификации уровней владения студентами технических специальностей иноязычным аудированием, говорением (диалогическая и монологическая речь), чтением и письмом с опорой на уже существующие дескрипторы для дифференцированного обучения.

Ключевые слова: *уровневый подход, дифференцированное обучение, профессионально ориентированное англоязычное общение, будущие специалисты по информационным технологиям.*

SYNEKOV O. S. Level-based approach in the differentiated instruction of English for Specific Purposes to the future specialists in information technologies.

The correspondence of the student's achievements with the level of foreign language proficiency is a kind of indicator of the success of his/her training, as well as the balanced correspondence of certain learning objectives, tasks and specifics of the communicative activity organization by a teacher in the chosen methodology. This article deals with the level-based approach in the context of the differentiated instruction of English for specific purposes to the future specialists in information

technologies. The author analyzes the scientific works connecting with introducing the level-based approach in teaching foreign languages at universities. The advantages of four-year training in bachelor's degree in non-linguistic universities are determined. Characteristics of teaching foreign languages to students of technical specialties, in particular, consideration of studying a foreign language in the horizontal-vertical plane, where the vertical is represented by growth from the level B1/B1+ to B2/B2+, and the horizontal – mastering general technical and English for specific purposes, are outlined. Specification of the levels of technical students' proficiency in speaking, listening, speaking (dialogical and monologic speech), reading and writing with reference to already existing descriptors for differentiated instruction has been specified.

Keywords: level-based approach, differentiated instruction, English for Specific Purposes, futures specialists in information technologies.

УДК 378.371.001

Супар І. В.

ФОРМУВАННЯ ТЕОРІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЙ НАУКОВОГО УПРАВЛІННЯ ЗНЗ У ПЕРШОМУ ДЕСЯТИЛІТТІ ДЕРЖАВНОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ (1991–2000 рр.)

У статті розглядаються надбання дисертаційних досліджень, монографій, праць вітчизняних науковців з проблем теорії та практики управління ЗНЗ, які були здійснені за 1991–2000 роки. Презентована орієнтована кількість та спрямованість дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів кандидата та доктора педагогічних наук з проблем управління загальноосвітніми навчальними закладами за даний період часу.

Матеріали статті розкривають структуру і зміст методології управління, обґрунтовано та докладно розкрито принципи, функції й методи управління школою. Оскільки на початку 1990-х років в Україні почали з'являтися школи нового типу, виникла потреба в модернізації змісту навчання та розробленні відповідного програмно-методичного забезпечення, засобів організації навчально-виховного процесу, оцінювання його результатів. Це зумовило посилення концентрації уваги до основних методів управління школою й пошуку нових підходів до управління загальноосвітніми навчальними закладами в цілому у період реформування загальної середньої освіти в Україні. Також було зроблено акцент і розглянуто детально роботи й питання щодо появи нових посад в освітній галузі і підвищення кваліфікації керівних та педагогічних кадрів. Виділено групи функцій діяльності системи роботи з кадрами і підвищення їх компетентності. Також розглядаємо термін “менеджмент” як синонім управління, що набув поширення серед науковців України і психологічні питання управління школою, які популяризували менеджмент у сфері освіти, розкрили історію наукового менеджменту.

Ключові слова: загальна середня освіта, методологія управління її структура і зміст, принципи, функції та методи управління загальноосвітніми навчальними закладами, реформування загальної середньої освіти, менеджмент у сфері освіти, управління ЗНЗ як система, основні напрями розвитку досліджень ЗНЗ.

Перед освітньою галуззю з перших років незалежної України постала актуальна проблема розроблення теоретично обґрунтованої основи і